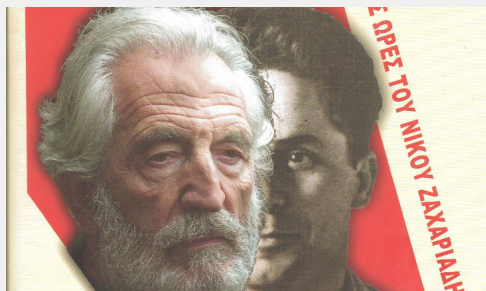

Γράφει ο **Νίκος Ξηρουδάκης**

«**Ομπίντα** (ρωσικά: **πικρία, κακοκάρδισμα**), οι τελευταίες ώρες του Νίκου Ζαχαριάδη» είναι ο τίτλος θεατρικής παράστασης που έχει ανέβει και θα συνεχίζεται μερικές εβδομάδες ακόμη στο «Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης» (Πειραιώς 260) κάθε Δευτέρα και Τρίτη 09:00 μ.μ.

Το κείμενο και η σκηνοθεσία είναι του **Γιώργου Κοτανίδη**, ο οποίος και πρωταγωνιστεί ενσαρκώνοντας τον Νίκο Ζαχαριάδη.

Έχει γράψει σχετικά με την παράσταση ο **Κώστας Παπαδάκης** σε προηγούμενη ανάρτηση της Παντιέρας (**ΟΜΠΙΝΤΑ: Πόσες ακόμα;**)

Είδαμε κι εμείς την παράσταση, σε ένα κατάμεστο θέατρο, παραμονές Χριστουγέννων. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα, κινείται με συνέπεια στο χώρο των ιστορικών στοιχείων και, μέσα σε ένα αφαιρετικό σκηνικό, εμπνευσμένο από τον σουπρεματισμό και τη Ρώσικη Πρωτοπορία, ξεδιπλώνει καλλιτεχνικά τα γνωστά “βαριά” γεγονότα, εστιάζοντας στις τέσσερις τελευταίες μέρες της ζωής του επιφανέστερου Γραμματέα του ΚΚΕ. Βασίζεται, σε μεγάλο βαθμό, στο τραγικό «**Μήνυμα από την άλλη μεριά**», το τελευταίο κείμενο του Ν. Ζαχαριάδη.

Να σημειώσουμε ότι η “αποχώρηση” του Νίκου Ζαχαριάδη, έγινε την 1η Αυγούστου του 1973, λίγους μήνες πριν την εξέγερση του Πολυτεχνείου και με απόσταση λιγότερο από ένα χρόνο από την πτώση της δικτατορίας.

Όταν στον τοίχο αναγράφεται η ημερομηνία 29 Ιουλίου 1973, αναπόφευκτα θυμάται κανείς ότι εκείνη την ημέρα, ενόσω στο παγωμένο Σουργκούτ διαδραματίζονται όσα βλέπουμε να αναπαριστώνται επί σκηνής, στην Ελλάδα διεξάγεται το “δημοψήφισμα” του Παπαδόπουλου.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι εκτός από τη σκηνοθεσία, εντυπωσιάζει και η ηθοποιία ενός Γιώργου Κοτανίδη που, χωρίς να βεβηλώνει, δείχνει σε κάποια στιγμή τον Ν.Ζ. να χορεύει στο μισοσκόταδο με αργά βήματα, το τραγούδι των Μίκη Θεοδωράκη - Ερρίκου Θαλασσινού “Της Ξενιτιάς” (“Φεγγάρι μάγια μούκανες”).

Εντυπωσιάζει επίσης το γεγονός ότι, **43 χρόνια** μετά το θάνατο του Νίκου Ζαχαριάδη, εξακολουθούν να γράφονται άρθρα, να εκδίδονται και να διαβάζονται βιβλία, να γεμίζουν θέατρα για αυτόν.

Μια εξήγηση θα ήταν, ότι πρόκειται για μία από τις 2-3 σημαντικότερες πολιτικές προσωπικότητες της Ελλάδας. Ταυτόχρονα, ο Ν.Ζ. αποτελεί τη μία από τις δύο πιο σημαντικές μορφές του ελληνικού κομμουνιστικού κινήματος, μαζί φυσικά με τον **Άρη Βελουχιώτη** που πίστευε μέχρι την τελευταία στιγμή “**στο Νίκο**”, τον οποίο, όπως είναι γνωστό, είχε βοηθήσει να δραπετεύσει από τη φυλακή της Παλιάς Στρατώνας.

Μια άλλη εξήγηση, είναι το γεγονός ότι πέθανε αδικαιώτως με την επαίσχυντη κατηγορία του “ύποπτου” να τον συνοδεύει μέχρι τον τάφο.

Το σημαντικότερο όμως κατά τη γνώμη μας είναι, ότι στο πρόσωπό του συμβολίζεται μια ηρωική εποχή

αγώνων και θυσιών, ανιδιοτελών θυσιών. Η ελληνική “έφοδος στον ουρανό”, για τη χιλιάκριβη τη λευτεριά και μια άλλη, δικαιότερη κοινωνία, χωρίς καπιταλιστική εκμετάλλευση.

Όχι τυχαία, ένα ετερόκλιτο από πολιτική άποψη πλήθος τον συνόδεψε στη δεύτερη κηδεία του, στην Ελλάδα αυτή τη φορά, εκείνο το κρύο και βροχερό Σάββατο στις 28 Δεκέμβρη του 1991 στο Α΄ Νεκροταφείο.

Όπως αναφέρεται στην παράσταση, ο Ν. Ζ. δεν ήταν ο μοναδικός ‘θύτης’, παρά τον καθοριστικό ρόλο του, καθώς οι αποφάσεις ήταν ομόφωνες. Ταυτόχρονα, θα συμπληρώναμε, δεν ήταν και το μοναδικό ‘θύμα’, καθώς τις διώξεις γνώρισαν πολλοί αγωνιστές του κόμματος και του ΔΣΕ, όπως για παράδειγμα ο **Γιώργος Καλλιανέσης (Μεσσήνης)**.

Μπορείτε να δείτε περισσότερα σε δυο παλαιότερες αναρτήσεις μας:

[Νίκος Ζαχαριάδης: Αδριανούπολη \(ή Νικομήδεια\) 27/4/1903 - Σοργκούτ 1/8/1973](#)

καθώς και εδώ:

[Τα βίντεο της εκδήλωσης στην Ηλιούπολη για το έργο του Ν. Ζαχαριάδη](#) (περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ομιλία του διάσημου πολυβραβευμένου λογοτέχνη Αλέξη Πάρνη, επιστήθιου φίλου του Νίκου Ζαχαριάδη, ομιλίες των Γιώργου Πετρόπουλου και Νίκου Χατζηδημητράκου, του Σήφη Ζαχαριάδη, του Γιώργου Κοτανίδη κ.ά.)

Η παράσταση δέχθηκε -άδικη κατά τη γνώμη μας- κριτική από τον Ριζοσπάστη της Παρασκευής 9 Δεκέμβρη 2016, σε άρθρο με τον τίτλο: [«Πίκρα» για τη διαστρέβλωση της Ιστορίας](#) (στη συνέχεια την παραθέτουμε ολόκληρη).

Σε αυτή την κριτική, απαντάει ο γιος του Νίκου Ζαχαριάδη **Σήφης**, με κείμενό του που δημοσιεύεται στο f/b του **Γιώργου Κοτανίδη**. Αντιγράφουμε από εκεί:

[Γιώργος Κοτανίδης Yorgos Kotanidis](#)

Ο Σήφης Ζαχαριάδης διάβασε την κριτική του Ριζοσπάστη για την παράσταση ([rizospastis.gr](#)) και έδωσε τη δική του απάντηση. Την παραθέτουμε εδώ:

“Διάβασα στο φύλλο της 9-12-2016 του «Ριζοσπάστη» τη κριτική της κ. Έλλης Βαρβαρέσου για το θεατρικό έργο και την παράσταση του Γιώργου Κοτανίδη «Ομπίντα» που αφορά στις τελευταίες ώρες του πατέρα μου Νίκου Ζαχαριάδη. Ασφαλώς είναι δικαίωμα της κ. Βαρβαρέσου, και του οποιουδήποτε, να έχει άποψη για το έργο- είτε θετική είτε αρνητική. Αλλά και οι κριτές κρίνονται.

Γνωρίζω το έργο από την πρώτη στιγμή που άρχισε να το «συλλαμβάνει» ο Γιώργος Κοτανίδης. Και τούτο γιατί ευθύς εξαρχής απευθύνθηκε σε μένα και ζήτησε τη βοήθεια μου καθώς όπως μου είπε, ήθελε να εξαντλήσει κάθε πηγή από την οποία θα μπορούσε να αντλήσει πληροφορίες. Ξέρω το τεράστιο υλικό που μελέτησε, τους ανθρώπους με τους οποίους μίλησε, τα ερωτήματα που τον βασάνισαν. Κι όταν η έρευνα άρχισε να μετατρέπεται σε γραπτό θεατρικό έργο έγινα κοινωνός όλων των φάσεων που πέρασε έως ότου καταλήξει σε αυτό που παρουσιάζεται στη θεατρική παράσταση.

Η κ. Βαρβαρέσου γράφει ότι «το κείμενο (σ.σ. του έργου) συνίσταται σε ένα συνονθύλευμα αποσπασμάτων από ντοκουμέντα (γράμματα του Νίκου Ζαχαριάδη, 6η και 7η Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ) και

μυθοπλαστικών στοιχείων». Αντιπαρέρχομαι τους χαρακτηρισμούς. Δεν προσφέρουν τίποτα. Οφείλω όμως να ομολογήσω ότι έχει άδικο. Για το έργο πάρθηκε υπόψη ό,τι έχει γραφεί γύρω από τον Ν. Ζαχαριάδη και αρκετό αδημοσίευτο υλικό το οποίο εγώ και κάποιοι ερευνητές έχουμε στην κατοχή μας. Η βάση όμως του έργου είναι το τελευταίο κείμενο του Νίκου Ζαχαριάδη, το «Μήνυμα από την άλλη μεριά» που γραφόταν ως την ύστατη στιγμή της ζωής του και είχε αποδέκτη την ηγεσία του ΚΚΕ.

Στην κριτική της κ. Βαρβαρέσου το στοιχείο που κυριαρχεί δεν είναι το καλλιτεχνικό- θεατρικό αλλά το ιστορικό. Η μεταφορά, όμως, στην τέχνη ενός ιστορικού προσώπου δεν μπορεί να κρίνεται σα να πρόκειται για ένα βιβλίο ιστορίας. Η τέχνη δεν κάνει ιστορία. Εμπνέεται από αυτήν αλλά ιστορία δεν είναι. Νομίζω πως δεν χρειάζεται να είναι κανείς κριτικός τέχνης για να το καταλάβει. Συνεπώς είναι τουλάχιστον άδικο να κρίνουμε την τέχνη με τα κριτήρια που κρίνουμε τα πορίσματα μιας επιστήμης.

Η κ. Βαρβαρέσου δεν κρίνει το έργο και την παράσταση με βάση αυτό που έκανε ο Γιώργος Κοτανίδης και οι συνεργάτες του (αν, δηλαδή, το έργο πληροί τις προϋποθέσεις μιας θεατρικής παράστασης). Ούτε στέκεται στις ερμηνείες του πρωταγωνιστή, των υπολοίπων ηθοποιών αλλά και στην δουλειά όλων των συντελεστών ώστε να βγει το αποτέλεσμα που φτάνει στον θεατή.

Κρίνει το έργο, όπως θα ήθελε να είναι ή όπως ενδεχομένως θα το έγραφε αυτή. Αυτό νομίζω δεν είναι κριτική. Είναι μια άλλη ματιά στην υπόθεση Ζαχαριάδη που καλό θα ήταν κάποια στιγμή να την δούμε να μετατρέπεται σε θεατρική παράσταση. Μόνο τότε θα έχουμε ένα μέτρο σύγκρισης αυτού που έκανε ο Γ. Κοτανίδης κι αυτού που ενδεχομένως θα κάνει η κ. Βαρβαρέσου. Το μέτρο αυτό σήμερα δεν υπάρχει.

Υπάρχουν πολλές ιστορικές έρευνες και ενθυμήματα, από φίλους και εχθρούς, που χαρακτηρίζουν τον Νίκο Ζαχαριάδη από την πλευρά του επαναστάτη και του πολιτικού. Όσο για μένα, πάντα ήθελα να μιλήσω για τα ανθρώπινα στοιχεία του χαρακτήρα του. Συγκεκριμένα για την ψυχική του ευαισθησία, την εντιμότητα, την ηθική, τη σεμνότητα και την αφοσίωσή του στα ιδανικά που είχε υιοθετήσει.

Μια συζήτηση με τους θεατές ύστερα από την παράσταση «Ομπίντα» ήταν αφιερωμένη σε αυτό το θέμα. Με συγκλόνισε πάρα πολύ το γεγονός ότι στη διάρκεια της συζήτησης, που τελείωσε περασμένα μεσάνυχτα, κάποιοι άνθρωποι με πλησίασαν κι αφού είπαν θερμά λόγια για τον πατέρα μου, μου εξομολογήθηκαν το πως αυτός έχει καταγραφεί στη συνείδησή τους ως ιστορικό πρόσωπο.

Γνωρίζοντας με ακρίβεια τις προθέσεις του Γιώργου Κοτανίδη- να εξαντλήσει μέσα από αυτές τις συζητήσεις την κατάθεση απόψεων για τον πατέρα μου- έχω την έγκρισή του να προσκαλέσω την κ. Βαρβαρέσου να είναι βασική (αν θέλει και η μοναδική) ομιλήτρια σε μία ή και σε περισσότερες από τις συζητήσεις που θα ακολουθήσουν όσο η παράσταση θα είναι επί σκηνής. Θα ήταν τιμή και χαρά για μένα να συμβεί αυτό.

Ας δούμε, τώρα, πιο συγκεκριμένα την κριτική της κ. Βαρβαρέσου.

1. Υποστηρίζει πως ο Γ. Κοτανίδης αποσυνδέει το μέγεθος της προσωπικότητας του Ν. Ζαχαριάδη από το ιστορικό – κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώθηκε με «με αποτέλεσμα (σ.σ. αυτό το μέγεθος) να συρρικνωθεί και να χρησιμοποιηθεί κατακρεουργημένο και κατά βούληση».

Πρόκειται για εντελώς αυθαίρετη κρίση. Και τούτο γιατί η «Ομπίντα» στηρίζεται στο τελευταίο γραπτό κείμενο του πατέρα μου, το «Μήνυμα από την άλλη μεριά» το οποίο, όπως έχω ήδη πει- απευθυνόταν προς την ηγεσία του κόμματος και γραφόταν ως την τελευταία στιγμή της ζωής του. Το γραπτό αυτό έχει μια αυτοτέλεια. Είναι οι τελευταίες τραγικές ώρες ενός ανθρώπου που περιλαμβάνουν όσα επέλεξε να πει σ' αυτούς που θα έμεναν πίσω και θα τα διάβαζαν όταν εκείνος θα ήταν από την άλλη μεριά. Αυτά που αναφέρει η «Ομπίντα» δεν επελέγησαν από τον Γ. Κοτανίδη αλλά από τον Ν. Ζαχαριάδη. Καλώς ή κακώς αυτά επελέγησαν. Το εντυπωσιακό μάλιστα είναι ότι η κ. Βαρβαρέσου δεν αναφέρει πουθενά ότι το έργο στηρίζεται ολόκληρο στο «Μήνυμα από την άλλη μεριά»!!! Αν το ανέφερε- κι αν είχε διαβάσει το

«μήνυμα...» δεν θα έγραφε, για παράδειγμα, το εξής:

«Στο έργο δεν παίρνεται υπόψη η διαπάλη στο διεθνές κομμουνιστικό κίνημα και στο ΚΚΕ κατά την περίοδο του 20ού Συνεδρίου, που δρομολόγησε την ομορτοουνιστική στροφή του ΚΚΣΕ, αφαιρείται το πολιτικό περιεχόμενο της καθαίρεσης του Ν. Ζαχαριάδη από τη θέση του Γενικού Γραμματέα της ΚΕ και στη συνέχεια η διαγραφή του, με αποτέλεσμα τα δραματικά αυτά γεγονότα στην Ιστορία του ΚΚΕ να παρουσιάζονται ως προσωπική βεντέτα».

Δεν υπάρχει κ. Βαρβαρέσου στο «Μήνυμα από την άλλη μεριά» θέμα περί 20ου Συνεδρίου κλπ. Τι να κάνουμε... Δεν υπάρχει. Ρίξτε το φταίξιμο στον Ζαχαριάδη γι' αυτό. Προφανώς φταίει που στις τελευταίες ώρες του, πριν από 43 χρόνια, δεν μπόρεσε να μαντέψει τις δικές σας σημερινές ιστορικές προσεγγίσεις!!!

2. Η κ. Βαρβαρέσου ισχυρίζεται ότι η παράσταση εμφανίζει τον Ζαχαριάδη αγγλόφιλο. Πρόκειται για ψέμα. Στην παράσταση ο Ζαχαριάδης δηλώνει ρητά και κατηγορηματικά ότι η Αγγλία είχε κηρύξει τον πόλεμο στο ΕΑΜικό κίνημα. Υποψιάζομαι, όμως, ότι η κ. Βαρβαρέσου κατέληξε στο συμπέρασμα περί «αγγλόφιλου Ζαχαριάδη» από το εξής απόσπασμα του έργου:

«Μόλις γύρισα απ' το Νταχάου διατύπωσα τη θεωρία των δύο πόλων, που λέει ότι η Ελλάδα μπορεί να είναι σοσιαλιστική χώρα και φίλη της Σοβιετικής Ένωσης αλλά ταυτόχρονα πρέπει να είναι φίλη και με την Αγγλία».

Προφανώς η κ. Βαρβαρέσου δεν ξέρει τίποτα για την «θεωρία των δύο πόλων» και για την σχετική θέση του Ζαχαριάδη που διατυπώθηκε στην 12η Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ το 1945. Δεν ξέρει επίσης ότι περίληψη αυτής της θεωρίας ο Ζαχαριάδης είχε, γράψει και πριν την 12η ολομέλεια, σε άρθρο του στον Ριζοσπάστη, στις 5-6-1945 με τίτλο «Ελλάδα και Αγγλία». Αν τα είχε διαβάσει όλα αυτά η κ. Βαρβαρέσου δεν θα έγραφε ότι η παράσταση παρουσιάζει τον Ζαχαριάδη αγγλόφιλο και θα ήξερε πως όταν, από έναν κομμουνιστή γίνεται λόγος για φιλικές σχέσεις με μία χώρα αυτό σημαίνει αμοιβαία επωφελείς σχέσεις κι όχι κάτι άλλο.

3. Η κ. Βαρβαρέσου ισχυρίζεται πως στο έργο ο Ζαχαριάδης «παρουσιάζεται, ούτε λίγο ούτε πολύ, ως ένας "ρομαντικός ανθρωπάκος", που έκανε το λάθος να γίνει κομμουνιστής». Το ακριβώς αντίθετο παρουσιάζει το έργο. Ο Ζαχαριάδης υπερασπίζεται το ΚΚΕ, κατηγορεί αυτούς που το χαντάκωσαν μετά το 1956, με την 6η ολομέλεια και όσα ακολούθησαν, υπερασπίζεται τον εαυτό του για όσα νομίζει ότι τον κατηγορούν άδικα, δηλώνει ευθαρσώς:

«Το ΚΚΕ ήταν και παραμένει το κόμμα μου και κανένας δεν μπορεί να το χτυπήσει και να το λερώσει χρησιμοποιώντας το όνομά μου... Το κουκουέδικο πέρασε πολλές αντάρες και μπόρες, όμως να το ξεριζώσει κανένας δε μπόρεσε γιατί αυτό θα σήμαινε να ξεριζώσει τον ίδιο το λαό. Παρόλες τις δοκιμασίες που τόδερναν και το δέρνουν το ΚΚΕ είναι αθάνατο. Το γράμμα αυτό το γράφω για να βουλώσω το στόμα σ' όλους αυτούς που θα βάλουν τώρα τις φωνές. Με το ΚΚΕ δεν είχα ούτε έχω ανοιχτούς λογαριασμούς».

Και για την τότε νέα ηγεσία του ΚΚΕ υπό τον Χαρίλαο Φλωράκη προσθέτει:

«Απ' όλη μου την ψυχή εύχομαι σ' αυτούς που φορτώθηκαν το δύσκολο έργο να ξαναστήσουν το κουκουέδικο στα πόδια του να πετύχουν απόλυτα, ολοκληρωτικά. Να το κάνουν το ΚΚΕ της Εθνικής Αντίστασης, που οι βαλτοί την πρόδωσαν, το ΚΚΕ του αθάνατου ΕΛΑΣ και του δοξασμένου Δημοκρατικού Στρατού».

Όλα αυτά, με λόγια του Νίκου Ζαχαριάδη από το «Μήνυμα από την άλλη μεριά», υπάρχουν στο έργο και τα ακούει βροντόφωνα ο θεατής. Από πού επομένως προκύπτει ότι το έργο παρουσιάζει τον Ζαχαριάδη ως «“ρομαντικό ανθρωπάκο”, που έκανε το λάθος να γίνει κομμουνιστής»; **Άλλη παράσταση είδε η κ. Βαρβαρέσου;**

Το μόνο που λέει ο Ζαχαριάδης στην παράσταση είναι ότι **δεν έκανε για Γραμματέας του κόμματος** γιατί δεν ήταν **όσο διπλωμάτης χρειαζόταν**. Αλλά κι αυτά **λόγια δικά του** είναι.

4. Η κ. Βαρβαρέσου θεωρεί ότι από την παράσταση δικαιώνεται ο αντικομμουνισμός και ο αντισοβιετισμός. Προφανώς αντικομμουνισμό και αντισοβιετισμό θεωρεί το γεγονός ότι η παράσταση αναδεικνύει την τραγωδία του Ν. Ζαχαριάδη, την ΟΜΠΙΝΤΑ του που δεν ήταν φυσικά το γεγονός ότι καθαιρέθηκε από ΓΓ της ΚΕ του ΚΚΕ. Δεν είχε κακοκάρδια ούτε για το πώς του συμπεριφέρθηκαν ο Μανιαδάκης και η Γκεστάπο. Αυτοί ήταν απλά εχθροί. «Ομπίντα» είχε γιατί εξορίστηκε από τους ΔΙΚΟΥΣ ΤΟΥ. Τις σοβιετικές αρχές- με την σύμφωνη γνώμη της τότε ηγεσίας του ΚΚΕ- αρχικά στο Μποροβίτσι και στη συνέχεια στο Σουργκούτ της Σιβηρίας. Ότι δεν είχε καθεστώς πολιτικού πρόσφυγα και ελευθερία μετακίνησης στην Σοβιετική Ένωση και στο εξωτερικό. Ότι αποχωρίστηκε βίαια τα παιδιά του- ανάμεσα στα οποία ήμουν κι εγώ, ανήλικος τότε, με την μητέρα μου στην φυλακή στην Ελλάδα και μόνο οικογενειακό στήριγμα τον πατέρα μου. Μόνο που αυτά είναι αλήθεια. Η σκληρή και αδυσώπητη αλήθεια. Κι αν όλα αυτά είναι αντικομμουνισμός και αντισοβιετισμός γιατί τα αναδεικνύει η παράσταση μήπως θα πρέπει να τα θεωρήσουμε φιλοκομμουνισμό και φιλοσοβιετισμό όταν συνέβαιναν στο έδαφος της ΕΣΣΔ που θεωρούνταν το πρότυπο και η πατρίδα του σοσιαλισμού;

Έχετε δίκιο κ. Βαρβαρέσου. Όλα τα προαναφερόμενα ήταν αντισοβιετισμός και αντικομμουνισμός γιατί έγιναν **παρά και ενάντια στις αρχές του κομμουνισμού** κι όχι γιατί **υπάρχουν στην παράσταση**. Πράγμα που σημαίνει πως όποιος τα αναδεικνύει, είτε το επιδιώκει- είτε όχι, υπηρεσία στον κομμουνισμό προσφέρει φωτίζοντας πλευρές που τον στιγματίσαν αρνητικά ώστε να μην επαναληφθούν ποτέ ξανά από εκείνους που τον πιστεύουν και αγωνίζονται για να έρθει.-

Αντί επιλόγου θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι δεν πρέπει να είμαστε εύκολοι στους χαρακτηρισμούς. Φέρνω ένα παράδειγμα από την ζωή του πατέρα μου. Κατηγορήθηκε για αντισοβιετισμό επειδή έγραψε το περίφημο “Ανοιχτό Γράμμα” για τον ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940. Τώρα πια όλοι ξέρουν πως το γράμμα αυτό ήταν προσφορά στη Σοβιετική Ένωση γιατί η μικρή Ελλάδα καθυστέρησε την επίθεση του Χίτλερ στην ΕΣΣΔ. Κι έπαιξε τεράστιο ρόλο στη συντριβή του ιταλικού φασισμού.

Έχω δύο πατρίδες- Ελλάδα και Ρωσία. Και είμαι υπερήφανος όταν διαβάζω στο σοβιετικό βιβλίο “Επίσημη Ιστορία του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου” ότι ο **«μικρός αλλά ηρωικός ελληνικός λαός κατέστρεψε τα σχέδια του Χίτλερ εναντίον της ΕΣΣΔ»**.

Είναι γεγονός ότι ο Νίκος Ζαχαριάδης καταδικάστηκε από τους συντρόφους του **χωρίς δίκη**. Υπάρχει όμως κι ένα **ανώτερο δικαστήριο** από αυτά τα κοινά των ανθρώπων όπου πολλές φορές οι μικρότητες και οι σκοπιμότητες καθορίζουν τις αποφάσεις. Το ανώτερο αυτό δικαστήριο είναι οι τέχνες που δημιουργούν πολιτισμό κι έχουν ως βάση τους την καλλιέργεια υψηλών πολιτιστικών αξιών. Το έργο του Γιώργου Κοτανίδη κρίνεται από αυτή τη σκοπιά. Ή όπως γράφει σ’ ένα ποίημα του ο **Αλέξης Πάρνης**:

**«Έχοντας πάντα κατά νου πως η δικαιοσύνη
πολλές κρατάει ζυγαριές, κι ότι μπορεί να κρίνει
κι από τα κάτω τα σκαλιά κι από τ’ απάνωθέ της,
σαν πρωτοβάθμιος δικαστής αλλά και σαν εφέτης,
με τα σταθμά τού σήμερα, τ’ αύριο και τ’ απείρου,
με τη ματιά του Ιησού, του Αισχύλου ή του Σαιξπήρου»**.

Η κριτική που δημοσιεύθηκε στο [Ριζοσπάστη](#):

«Πίκρα» για τη διαστρέβλωση της Ιστορίας

Για την παράσταση «"Ομπίντα", Οι τελευταίες ώρες του Νίκου Ζαχαριάδη»

Το να καταπιαστεί ένα καλλιτεχνικό έργο με μια ιστορική προσωπικότητα, ομολογουμένως, δεν είναι εύκολη υπόθεση. Πόσο μάλλον όταν η προσωπικότητα αυτή έχει το μέγεθος του Νίκου Ζαχαριάδη. Η μία επιλογή είναι να φωτιστεί το μέγεθος της προσωπικότητας μέσα στο ιστορικό – κοινωνικό πλαίσιο που εκείνη διαμορφώνεται και δρα. Η άλλη επιλογή είναι να αποσυνδεθεί αυτό το μέγεθος από την Ιστορία με αποτέλεσμα να συρρικνωθεί και να χρησιμοποιηθεί κατακρευοποιημένο και κατά βούληση. Αυτή η δεύτερη επιλογή έγινε στην παράσταση «"Ομπίντα", οι τελευταίες ώρες του Νίκου Ζαχαριάδη», σε κείμενο και σκηνοθεσία του Γιώργου Κοτανίδη, στο Ίδρυμα «Μιχάλης Κακογιάννης».

Το κείμενο συνίσταται σε ένα συνονθύλευμα αποσπασμάτων από ντοκουμέντα (γράμματα του Νίκου Ζαχαριάδη, 6η και 7η Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ) και μυθοπλαστικών στοιχείων. Η αντι-ιστορική σύνδεση και η επιλεκτική παράθεση ντοκουμέντων προσφέρονται άλλωστε για τη διαστρέβλωση της Ιστορίας και μάλιστα με το άλλοθι της «ιστορικής αναφοράς». Με αυτόν τον τρόπο, αλλοιώνονται και τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του Νίκου Ζαχαριάδη, ο οποίος παρουσιάζεται, ούτε λίγο ούτε πολύ, ως ένας «ρομαντικός ανθρωπάκος», που έκανε το λάθος να γίνει κομμουνιστής. Οι πολιτικές ωστόσο επιλογές του δεν καθορίστηκαν από την επαναστατική ιδεολογία του, αλλά από την υψηλή αίσθηση του «ελληνικού φιλότιμου» που διέθετε. Πρόκειται, με άλλα λόγια, για μια προσωπογραφία του Νίκου Ζαχαριάδη που απέχει παρασάγγας από αυτό που αποτελεί την ουσία της προσωπικότητάς του ως λαϊκού κομμουνιστή ηγέτη με ασυμβίβαστο, πρωτοπόρο και μαχητικό πνεύμα, βαθιά αφοσιωμένου στην υπόθεση της εργατικής τάξης, τον προλεταριακό διεθνισμό, την πάλη για την κοινωνική απελευθέρωση, ο οποίος διακρινόταν για την επαναστατική επαγρύπνηση, την αποφασιστικότητα και το σθένος στην υπεράσπιση της γνώμης του.

Ανάμεσα στα άλλα, ο Ζαχαριάδης παρουσιάζεται, λίγο ως πολύ, και ως «αγγλόφιλος»! «Αγγλόφιλος», λοιπόν, αυτός που με εξαιρετική διορατικότητα και ενώ βρισκόταν ακόμα στο Νταχάου, θεωρούσε τον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό πιο ισχυρό, άρα και πιο επικίνδυνο προοπτικά από τον γερμανικό!

«Αγγλόφιλος» αυτός που καθοδήγησε τον κορυφαίο ταξικό αγώνα του 20ού αιώνα στην Ελλάδα ενάντια στην εγχώρια αστική τάξη και τους Εγγλέζους και Αμερικανούς συμμάχους της, τον αγώνα του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας, ο οποίος – καθόλου τυχαία – ελάχιστα έως καθόλου αναφέρεται στην παράσταση!

Εντύπωση προξενεί το ότι ο συγγραφέας και σκηνοθέτης του έργου σε συνεντεύξεις του κάνει λόγο για μια παράσταση «δικαίωσης» του Νίκου Ζαχαριάδη. Δικαίωση, όμως, από ποιους και για ποιους; Η ιστορική πορεία του Νίκου Ζαχαριάδη ως κομμουνιστή ηγέτη έχει δικαιωθεί όσον αφορά το γεγονός ότι πάλεψε αταλάντευτα σε όλη του τη ζωή για την υπεράσπιση των συμφερόντων της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων, για την υπόθεση της απελευθέρωσής τους. Το Κόμμα του οποίου ηγήθηκε αποτίμησε την πορεία, τη συμβολή του κρίνοντάς την και για τις αδυναμίες του και προχώρησε στην πολιτική και κομματική αποκατάστασή του. Ο Ζαχαριάδης, λοιπόν, δεν χρειαζόταν καμιά θεατρική παράσταση για να τον «δικαιώσει». Αυτό που «δικαιώνεται» στη συγκεκριμένη παράσταση είναι μια καρικατούρα του Νίκου Ζαχαριάδη, που καμιά σχέση δεν έχει με την πραγματικότητα.

Πώς μπορεί άλλωστε να «δικαιώνεται» ένας κομμουνιστής, όταν δικαιώνονται τελικά ο αντικομμουνισμός

και ο αντισοβιετισμός;

Στο έργο δεν παίρνεται υπόψη η διαπάλη στο διεθνές κομμουνιστικό κίνημα και στο ΚΚΕ κατά την περίοδο του 20ού Συνεδρίου, που δρομολόγησε την ομορτοουνιστική στροφή του ΚΚΣΕ, αφαιρείται το πολιτικό περιεχόμενο της καθαίρεσης του Ν. Ζαχαριάδη από τη θέση του Γενικού Γραμματέα της ΚΕ και στη συνέχεια η διαγραφή του, με αποτέλεσμα τα δραματικά αυτά γεγονότα στην Ιστορία του ΚΚΕ να παρουσιάζονται ως προσωπική βεντέτα. Έτσι, και ο τραγικός θάνατος του Νίκου Ζαχαριάδη χρησιμοποιείται για να υπερτονίσει το γενικό συμπέρασμα της παράστασης: Αν είσαι κομμουνιστής, θα κάνεις εγκλήματα και τελικά θα προδοθείς... όπως και να 'χει... μάταιη και προπαντός επικίνδυνη η συμμετοχή στην πάλη για τον σοσιαλισμό - κομμουνισμό. Πάνω σ' αυτό το περιεχόμενο συντονίζονται κι όλα τα υπόλοιπα στοιχεία της παράστασης: Σκηνικό εμπνευσμένο από τη Ρωσική Πρωτοπορία που τελικά «απαγχονίζει» τον Ν. Ζαχαριάδη, ερμηνείες που θυμίζουν καρικατούρες, κουραστικός ρυθμός και απλοϊκή σκηνική διάταξη.

«Ομπίντα» στα ρωσικά σημαίνει «πικρία, κακοκάρδιασμα». Αυτό το αίσθημα θα νιώσει ο θεατής που θα παρακολουθήσει αυτήν την παράσταση, με την ελπίδα ότι θα αναγνωρίσει έστω και κάτι από το ανάστημα του κομμουνιστή Νίκου Ζαχαριάδη. Ομπίντα...

Κείμενο - σκηνοθεσία: Γιώργος Κοτανίδης. Συνεργαζόμενος σκηνοθέτης: Ιωσήφ Βαρδάκης. Σκηνικά: Πουλχερία Τζόβα. Κοστούμια: Βασιλική Σύρμα. Video art: Κλεοπάτρα Κοραή. Φωτισμοί: Μελίνα Μάσχα. Μουσική επιμέλεια: Νίκος Γιατράκος. Παίζουν οι ηθοποιοί: Γιώργος Κοτανίδης, Δώρα Χρυσικού, Σπύρος Περδίου.

Ελλη ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΥ